

ZAZPI EDER-LAN ARRIGARRIAK (I)

Munduan gauza eder asko daukaguz, batzuk eza-gunak, beste batzuk ez ainbeste, batzuk antxiñakoak beste batzuk oraintsukoak, batzuk izadiak berak sortuak, beste batzuk gizonaren eskuz landuak, izanak eta diranak.

Gai oneri buruz idatz-lan batzuk argitaratuko doguz gure aldizkari onetan, eta, asteko, zazpi eder-lan arrigarriak azalduko doguz. Onein izena sarritan entzun dogu. "Las siete maravillas". Ikusi dagigun gaur zertzuk eta zeintzuk diran. Urrengo zenbakie-tan beste ederlan batzuk aitatuko doguz.

1ª Ejiptoko txuntxurrak (piramideak).

Arabiarren esaldia da au: Denporeak danaren gai-ñetik irauten dau baiña piramideak edo txuntxurrak denporearen gaiñetik diraue.

4500 urte dira arrizko txuntxurrik aundienak egin zirala: Gizeh, Cheops, Chefren eta Mizerinoren arri-txuntxurrak.

Edestilarien aita dan Herodotok damoskuz euren barriak, Kristoren aurretik 450n. urtean: lenengo bide zabal bat egin zan, Libia'ko aitzetatik Nilo ibaira arriak ekarteko. 10 urtean egin zan ori eta gero beste 20 urte bear izan ziran txuntxurra, Cheopsena egiteko. 100.000 gizonek, diño berak, egin eben lan urtean iru illebetea, ille oneitan Nilo ibaiaren urak zabaldu eta luginlana galazoten ebela-ko. Milloi bi baiño geiago izan ziran ekarritako kareatzeko totxoak, orretarako bear ziran traman-kuluak (eurberak, lurrazal labanduak, palankak eta alperrak) erabillita. 120 pezeta bear izan ziran jana-riak erosteko (arbiak, kipulak eta berakatzak).

Baiña Herodoto'k dakazen jakingarri orreik ez dirala sinistekoak diño batzuk: 100.000 langille orretan ibiltea eziña da eta zortzi milla inguru izan zeitekezan.

2ª Semiramisen baratz ezkegiak.

Nabukodonosoren agindua izan zan bere jaure-giaren inguruan arrizko mendiak egin eta an zuga-tzak sartzea eta bere emazteak agindu eban jaiote-rrian ikusitakoen antzeko baratzak sartzea. Semira-mis da au, emakume onek jainkozko almenak ei

eukazan. Baiña ez zan Nabukodonosoren emaztea. Geroko amesak dira orreik.

Baratz oneik mendiaren mailletan landatuta ego-zan eta basa-mortu baten barruan egozan tez, bene-tan arrigarriak ziran. Eurak ureztatze bideak be artu ebazan erregeak.

3ª Artemisaren jauretxea (Efeson).

Jauretxe edo tenplu onek 141 m luze eta 73 m zabal eukazan eta 127 age, oneitatik 36 apainduak.

Jakingarri oneik oraintsu egin diran billaketak ziurtatu dabez.

356n. urtean, bere burua ospetsu biurtzeko gura-riak eraginda, Horostrato'k erre egin eban jauretxe au baiña Dinokratesek barriro egin eban lengoaren leku berean. Kristoren osteko 262n. urtean godoak apurtu eben eta ziporrak estaldu ebazan ondakiñak.

4ª Halikarnasoko mausoleoa.

Persitarren erregegaia zan Mausolo eta onek K.A. 360n. urtean illobi bat egin eban beronen ospe-rako. Orretarako irudigille ta etxegillerik onenak billatu ebazan. Zori txarrez amaitu baiño lenago il zan bera.

Mausoleoa be ondatu zan eta ezin izan da barriro egin. Arriak artu ebezan andik Halikarnasoko San Pedro etxe sendoa egiteko. Ez eben ori egin eben San Juanen saldunak ezer be itzi aitzean geratzen zan zuloa baiño.

Barruan egoan illobiak 33x39 m. eukazan eta goiorea 50 m. Urrindik ikusteko lakoa. Orren gai-ñean, bost mailla igonda jauretxea egoan, inguruan ageak eta gaiñean mailladun teillatua eukala. Eta gaiñe-gaiñean lau zaldiko burdia benetan aundia.

5ª Rodasko kolosoa.

Rodasen, orduko idazleak diñoenez, 3.000 irudi egozan eta oneitatik 100 ziran kolosoak, aundi-aun-diak. Oneitariko bat da Helios edo Eguzki Jainkoari eskiñia zan burdiñezko irudi tzarra. Onen goiorea 40 m. ingurukoa ei zan eta astutasuna 70 tm. Irudiaren anak zabaldua kaiaren gaiñean egozan eta azpitik sartzen ziran itxas-ontziak. Irudiak eskuan zuzia eukan.

K.A. IV gizaldian guda baten ondoren Rodasta-rak erabagi au artu ei eben: arerioen guda-traman-kuluak urtu eta Jainko babeslearen-irudia egin.

Rodasko kolosoa kaira sarrera oinpean

Chares izan zan irudigillea eta amabi urtetan egin eban lana. 50 urte egin ebazan irudiak kaiaren gain- ñean eta lur-ikara batek bota eban itxasora. Oiñen ondakiñak baiño ez dira geratzen.

653n. urtean saldu eutsezan irudiaren ondakiñak Edesakoa zan salerosle judatar bateri eta onek 900 ganbelu bete ebazan ondakin orreikaz. Orrelan ez da geratu ezelako gomutakirik irudia zelakoa zan era- kusteko.

Irudia benetan bildurgarria ei zan, lotsea sartzeko egokia, naskagarria eta guztiz laidogarria.

6ª Alexandriako itxas-argia.

K.A. 300n. urce inguruan egiña zan eta egillea Gnido ko Sostratos.

Barrena lautua eukan torrea zan eta goierea 100 m.koa. Gain-gaiñean gabaz egurrez eta erretxiñaz egindako sua eukan. 70 milloi pezeta kosta zan egi- tea.

Oiñarriak ipinteko orduan Sostratosek bere ara- zoak izan ebazan, oiñarri ori itxaspean egoalako eta arria itxasoko urak txautu egiten dau. Azkenean oi- ñarri ori leiarrezkoa egin eban.

1375n. urtean lur-ikara batek apurtu ebazan onda- kiñak eta gaur ez dago ezer.

Pharos ipiñi eutsoen izena, itxas-argia egoan erdi- ugarteak eukan izena bera. Izenak jarraitzen dau, baiña orain artean ez da aurkitu ezelako aztarrenik.

7ª Zeusen irudia.

Au Olinpiako jauretxean egoan eta K.A. 456n. urtean amaitua zan, artzuriz eta ebanoz egiña, urrez eta arri bitxiz ondo apaindua eta beronen goierea 15mkoa zan. Zori txarrekoa ei zan irudi ori ikusi ez ebana.

Fidias izan zan egillea eta irudiak bekoki illuna eukan eta illuntasun ori aundiago biurtzen zanean, Olinpo mendi osoak dar-dar egiten ebala diño e gre- ziatarrak.

>* >* >*

Orra or, labur-labur, zazpi eder-lan arrigarriak edo "las siete maravillas". Antxiñako gizonak egindako eder-lanak, baiña zori txarrez guztiak ondatuak. Gure aldietan be egingo dira eder-lanak eta gure ostekoak goratuko dabez.

OLAZAR'TAR MARTIN'EK

EUSKAL ASTEA
(BILBAO'KO UDALAREN LAGUNTZAZ)

BILBAO
UDAL-
AYUNTAMEN-
LAGUNTZAILLE

- Euskerazaleak Alkarteak, urtero legez, Euskal-Astea eratzen dau. Ona emen gaiak eta egunak:
Tokia: Euskerazaleak'en egoitza. Colon de Larreategi 14, 2ª, eskoia.
Egunak: Azillaren 26'tik 30'ra.
Ordua: 8 retan.
Gaiak: 26, astelena: Bertsolaritza. Legarreta Asier.
27, asteartea? Globalizaziñoa. Atutxa Paul.
28, Egusatena: Amesen ildotik. Zubiri Iñaki.
29, Eguena, Lege zarraren berezitasunak. Olazar Martin.
30, Orixer'ren esukaldunak. Murua Jose Mari

EUSKERAZALEAK